

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	6
İÇİNDEKİLER.....	9
KISALTMALAR.....	15

BİRİNCİ BÖLÜM

HUKUKA GİRİŞ

I. TOPLUMSAL DÜZEN KURALLARI VE HUKUK	17
II. HUKUKUN KAYNAKLARI.....	22
III. NÖRMLAR HİYERARŞİSİ	24
IV. HUKUKTA YAPTIRIM	27
V. ÖZEL HUKUK-KAMU HUKUKU AYRIMI VE HUKUKUN DALLARI.....	29

İKİNCİ BÖLÜM

ÇEVRE HUKUKUNUN TEMELLERİ

I. GENEL OLARAK	31
II. ÇEVRE KAVRAMI	32
III. EKOLOJİ.....	34
IV. ÇEVRE SORUNLARI.....	36
V. ÇEVRE SORUNSAI.....	38
VI. ÇEVREYE İLİŞKİN ETİK YAKLAŞIMLAR	39
VII. ÇEVRE HUKUKUNUN KONUSU VE AMACI	41
VIII. ÇEVRE HUKUKUNUN KAYNAKLARI	43
IX. ÇEVRE HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ	47
X. ÇEVRE HUKUKUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ	50
A. Dünyadaki Gelişmeler.....	50
B. Türkiye'deki Gelişmeler	56

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇEVRE HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ

I. GENEL AÇIKLAMALAR	61
II. ÖNLEME İLKESİ	63

A. Genel Olarak	63
B. Uygulamaya Aktarım	65
C. Türk Hukukundaki Yansımalar	67
III. İHTİYAT İLKESİ	68
A. Genel Olarak	68
B. Uygulama Alanı	70
C. Uygulamaya Aktarım	72
D. Türk Hukukundaki Yansımalar	74
IV. KIRLETEN ÖDER İLKESİ	76
A. Genel Olarak	76
B. Uygulamaya Aktarım	79
C. Kullanan Öder İlkesi ve Toplum Öder İlkesi	80
D. Türk Hukukundaki Durum	81
V. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İLKESİ	83
A. Genel Olarak	83
B. Uygulamaya Aktarım	87
C. Türk Hukukundaki Yansımalar	88
VI. KATILIM İLKESİ	90
A. Genel Olarak	90
B. Türk Hukukundaki Durum	92
VII. ENTEGRASYON İLKESİ	95
A. Genel Olarak	95
B. Uygulamaya Aktarım	97
C. Türk Hukukundaki Yansımalar	98
VIII. İŞBİRLİĞİ İLKESİ	99

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇEVRE HUKUKUNUN ARAÇLARI

I. GENEL AÇIKLAMALAR	103
II. DÜZENLEYİCİ ARAÇLAR	105
A. Yasaklama	105
B. İzin	106
C. Bildirim	107
D. Yükümlülükler	108

E. Standartlar.....	109
F. Koruma Alanlarının Oluşturulması	111
G. Çevresel Etki Değerlendirmesi.....	112
III. PİYASAYA DAYALI ARAÇLAR.....	112
A. Mülkiyet Hakları	112
B. Emisyon Ticareti	114
C. Çevresel Vergiler.....	115
D. Kirlilik Ücretleri	116
E. Teşvikler.....	117
IV. KATILIMCI ARAÇLAR	119
A. Planlama	119
B. Bilgi Edinme	122
C. İdari ve Yargısal Başvurular.....	122
D. Gönüllü Uygulamalar	124

BEŞİNCİ BÖLÜM

İNSAN HAKLARI VE ÇEVRE

I. GENEL AÇIKLAMALAR.....	129
II. ÇEVRENİN ANAYASAL DÜZEYDE KORUNMASI.....	130
III. ÇEVRE HAKKI.....	131
A. Genel Olarak.....	131
B. İnsan Hakkı olarak Çevre Hakkı.....	134
C. Çevre Hakkının Diğer Haklarla İlişkisi.....	136
D. Çevre Hakkının Güvenceleri Olarak Usuli Haklar	138
E. Türk Hukukunda Çevre Hakkı	140
1. Anayasal Düzeyde	140
2. Yasal Düzeyde	144
IV. AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NDE ÇEVRE	145

ALTINCI BÖLÜM

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ

I. GENEL AÇIKLAMALAR.....	149
II. TARİHSEL GELİŞİM VE DÜZENLEME BİÇİMLERİ.....	151
III. ÇED'İN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	153

IV. ÇED'İN USUL AŞAMALARI	154
V. TÜRK HUKUKUNDA ÇED	159
A. Genel Olarak	159
B. ÇED'e Tabi Projeler	160
C. ÇED Sürecinin Aşamaları	161
D. Halkın Katılımı	165
E. ÇED Sürecinin Etkililiği	166
VI. STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME	168
A. Genel Olarak	168
B. Türk Hukukundaki Durum	170

YEDİNCİ BÖLÜM ÇEVRE İDARE HUKUKU

I. GENEL OLARAK	173
II. İDARİ ÖRGÜTLENME	174
A. Üniter ve Federal Örgütlenme Biçimleri	174
B. Merkezi, Yerel, Sektörel ve Danışsal Yapılanmalar	176
C. Türkiye'de Çevre İdaresi	178
1. Tarihsel Gelişim	178
2. Merkezi İdare	181
a. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	181
b. Tarım ve Orman Bakanlığı	183
3. Yerel Yönetimler	184
a. Belediyeler	184
b. Büyükşehir Belediyeleri	185
c. İl Özel İdareleri ve Köyler	187
4. Sektörel ve Danışsal Birimler	188
III. KAMU HİZMETLERİ	189
A. Genel Açıklamalar	189
B. Çevresel Kamu Hizmetleri	191
IV. KOLLUK FAALİYETLERİ	194
A. Genel Açıklamalar	194
B. Çevre Kolluğu	196
V. YARGISAL KORUNMA	199

A. Genel Açıklamalar.....	199
B. Türk Hukukundaki Durum.....	201

SEKİZİNCİ BÖLÜM ÇEVRE CEZA HUKUKU

I. GENEL AÇIKLAMALAR.....	205
II. ÇEVRE SUÇU KAVRAMI.....	206
III. ÇEVRE CEZA HUKUKU UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN TEMEL SORUNLAR.....	208
IV. TÜRK HUKUKUNDA ÇEVRESEL SUÇLAR VE KABAHATLER.....	212
A. Genel Olarak.....	212
B. Türk Ceza Kanunu'nda Düzenlenen Çevre Suçları.....	212
1. Çevrenin Kasten Kirlenmesi Suçu.....	213
a. Genel Görünüm.....	213
b. Atık ve Artıkların Toprağa, Suya ve Havaya Kasten Verilmesi Suçu.....	214
c. Atık ve Artıkları İzinsiz Olarak Ülkeye Sokma Suçu.....	218
d. Tüzel Kişilerin Ceza Sorumluluğu.....	220
2. Çevrenin Taksirle Kirlenmesi Suçu.....	221
3. Gürültüye Neden Olma Suçu.....	225
C. Çevre Kanunu'nda Düzenlenen Suçlar.....	227
D. Çevre ile İlgili Kabahatler.....	229
1. Kabahatler Kanunu.....	229
2. Çevre Kanunu.....	231

DOKUZUNCU BÖLÜM ÇEVRE ÖZEL HUKUKU

I. GENEL AÇIKLAMALAR.....	233
II. KOMŞULUK HUKUKU.....	235
A. Genel Olarak.....	235
B. Türk Hukukundaki Durum.....	236
1. Genel Görünüm.....	236
2. Taşınmaz Mülkiyetinin Çevresel Etkiler Nedeniyle Sınırlanması.....	237
a. Çevresel Etkiler Doğuran Müdahaleler.....	238
b. Müdahalelerin Taşkınlığı.....	240
c. Yerel Âdete Uygun Kaçınılmaz Taşkınlıklar.....	241

3. Taşınmaz Malikinın Çevresel Müdahalelerden Sorumluluğu	242
a. Sorumluluđun Koşulları	243
b. Kirletene Karşı Açılabilir Davalar	244
III. ÇEVRESEL SORUMLULUK HUKUKU	246
A. Genel Olarak	246
B. Sorumluluđun Koşulları	247
C. Çevre Kanunu'na Göre Sorumluluk	250
1. Genel Görünüm	250
2. Sorumluluđun Koşulları	251
a. Çevrenin Kirletilmesi	251
b. Hukuka Aykırılık	252
c. Zarar	254
d. Nedensellik Bađı	257
3. Çevre Kanunu'nun 28. Maddesinin Diğer Sorumluluk Halleri ile İlişkisi	259

EK-I

ÇEVRE KANUNU	263
--------------------	-----

EK-II

ÇEVREYE İLİŞKİN DİĞER DÜZENLEMELER

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI	297
TÜRK MEDENÎ KANUNU	300
TÜRK CEZA KANUNU	301
KABAHATLER KANUNU	303
İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU	305
KAYNAKÇA	307

KAYNAKÇA

- Alica, Süheyla Suzan: Kent, Çevre ve Hukuk, Ankara 2011
- Erbguth, Wilfried/ Schlacke, Sabine: Umweltrecht, 5. Auflage, Baden-Baden 2014
- Eren, Fikret: Mülkiyet Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2012
- Ertaş, Şeref: Çevre Hukuku, 2. Baskı, İzmir 2012
- Gözler, Kemal: İdare Hukuku, Cilt-II, Bursa 2009
- Gözler, Kemal: Hukuka Giriş, 15. Baskı, Bursa 2018
- Gözler, Kemal/ Kaplan, Gürsel: İdare Hukuku Dersleri, 12. Baskı, Bursa 2012
- Güneş, Ahmet M.: Çevre Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2019
- Güneş, Ahmet M.: Avrupa Birliği Çevre Hukuku, İstanbul 2011
- Güneş, Ahmet M.: Hukuk Metodolojisi, 2. Baskı, Bursa 2017
- Güneş, Yusuf/ Coşkun, Aynur A.: Çevre Hukuku, İstanbul 2004
- Kaboğlu, İbrahim: Çevre Hakkı, 3. Baskı, Ankara 1996
- Kaplan, Gürsel: İdari Yargılama Hukuku, 4. Baskı, Bursa 2019
- Kayıhan, Şaban/ Ünlütepe, Mustafa: Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu'nun Başlangıç Hükümleri, 3. Baskı, Ankara 2018
- Kayıhan, Şaban: Hukukun Temel Kavramları, 7. Baskı, Ankara 2017
- Keleş, Ruşen/ Hamamcı, Can/ Çoban, Aykut: Çevre Politikası, 6. Baskı, Ankara 2009
- Keleş, Ruşen/ Ertan, Birol: Çevre Hukukuna Giriş, Ankara 2002
- Kılıçoğlu, Ahmet M.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. Bası, Ankara 2012
- Kışlalıoğlu, Mine/ Berkes, Fikret: Çevre ve Ekoloji, İstanbul 1989
- Kloepfer, Michael: Umweltrecht, 3. Auflage, München 2004
- Kloepfer, Michael/ Vierhaus, Hans-Peter: Umweltstrafrecht, 2. Auflage, München 2002
- Özgenç, İzzet: Türk Ceza Hukuku, 14. Bası, Ankara 2018
- Öztan, Bilge: Medeni Hukukun Temel Kavramları, 22. Bası, Ankara 2006
- Rey, Heinz: Grundlagen des Sachenrechts und das Eigentum, 2. Auflage, Bern 2000

- Saliger, Frank: Umweltstrafrecht, München 2012
- Saygılı, Abdurrahman: Çevre Hukuku Açısından Çevresel Etki Değerlendirmesi, Ankara 2007
- Schmidt, Reiner/ Kahl, Wolfgang/ Gärditz, Klaus Ferdinand: Umweltrecht, 9. Auflage, München 2014
- Sparwasser, Reinhard/ Engel, Rüdiger/ Voßkuhle, Andreas: Umweltrecht, 4. Auflage, Heidelberg 2003
- Tan, Turgut: İdare Hukuku, 2. Bası, Ankara 2013
- Turgut, Nühket: Çevre Politikası ve Hukuku, Ankara 2009
- Turgut, Nühket: Çevre Hukuku, 2. Bası, Ankara 2001
- Ulusan, İlhan: Die zivilrechtliche Umwelthaftung nach türkischem Recht, in: Kemal Oğuzman'a Armağan, İstanbul 2000
- Yokuş Sevük, Handan: Çevre Hukuku, Ankara 2013